

УДК 331.108.38

*П.З. Козак**Національний університет “Львівська політехніка”***ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМУ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ
ЗАЛЕЖНО ВІД ГЕОПОЛІТИЧНОГО СТАНОВИЩА КРАЇНИ**

Запропоновано дві стратегії здійснення професійної адаптації населення залежно від геополітичного становища країни. Класифіковано фактори впливу на професійну адаптацію населення в умовах тісної співпраці країн-сусідів. Сформовано організаційну структуру багатовекторної стратегії професійної адаптації населення. Визначено етапи галузевої підтримки професійної адаптації населення.

Професійна адаптація населення, стратегія професійної адаптації, геополітичне становище країни, фактори впливу

На сучасному етапі міждержавних інтеграційних процесів важливу роль відіграє трудова інтеграція, тобто здатність населення тієї чи іншої країни бути конкурентним при тісній взаємодії ринків праці декількох країн. Особливої уваги в цьому сенсі заслуговує співпраця країн - географічних сусідів.

Професійна адаптація як процес абсолютно глобальний і в значній мірі керований, покликаний збалансувати суттєві розбіжності такого роду. В свою чергу, професійна адаптація персоналу підприємства, як інструмент внутрішньо організаційного впливу, залежить від геополітичних факторів, зокрема: якості аналогічних товарів і послуг іноземних підприємств-конкурентів; втрати або нарощування секторальної співпраці між країнами; загрози військових конфліктів тощо.

Метою нашої статті є формування методичних вказівок щодо професійної адаптації країни залежно від її геополітичного становища.

Дослідивши матеріали наукових праць багатьох науковців, доходимо висновку, що процес професійної адаптації населення значно ототожнюється з перспективами того геополітичного об'єднання, до якого входить або ж планує увійти країна. Під такими перспективами розглядаються наступні характеристики: можливості професійної міграції; можливості вирішення мовних проблем між представниками однієї професії; можливості для обміну професійним досвідом тощо [1–5].

На цій основі виділяємо два напрями розвитку професійної адаптації населення залежно від геополітичного становища країни. Перший з них полягає в установленні соціально-культурної інтегрованості конкретних професій, тобто є рівнем поваги до професії, що вважається відносно таким самим, як у сусідських країнах. Очевидним є факт, що прикордонні території тісно пов'язані професійними зв'язками такого роду. Другий напрям розвитку професійної адаптації населення залежно від геополітичного становища країни має своєю суттю економічну складову, тобто, які позитивні і негативні моменти професійної адаптації виникатимуть унаслідок економічної нерівності країн-сусідів.

Кероване здійснення професійної адаптації населення залежно від геополітичного становища країни слід поділити на дві стратегії – багатовекторну і галузеву. Багатовекторна, на наш погляд, повинна містити наступні складові елементи, а саме: мати в своєму розпорядженні законодавчо закріплені центри професійної співпраці з конкретними країнами, які б мали змогу здійснювати чітко регламентовану самостійну діяльність; володіти ефективною державною системою впровадження новітніх професій; забезпечувати спеціалістів з професійної адаптації проектною, а не системною роботою, що заощадить державні кошти і зробить таку роботу цілеспрямованою; володіти багатовекторною системою аналізу і контролю за здійсненням подібної стратегії, що передбачатиме публічний доступ до інформації щодо професійної адаптації населення.

Загалом, багатовекторна стратегія має:

забезпечити роботу раціональних механізмів заміщення застарілих професій новітніми;

сприяти усуненню соціально-економічних розбіжностей між представниками суміжних професій;

сформувані умови для чіткого і прозорого державного фінансування розвитку окремих професій;

здійснювати синтез успішного досвіду професійної адаптації населення інших країн та створювати умови для застосування його в нашій країні.

Багатовекторна стратегія професійної адаптації населення залежно від геополітичного становища країни поєднує в собі як автономні функції, так і функції підпорядкування. Організаційну структуру багатовекторної стратегії можна відобразити таким чином (рис. 1):

Рис.1. Організаційна структура багатовекторної стратегії професійної адаптації населення

На відміну від багатовекторної стратегії професійної адаптації населення галузева має бути орієнтованою не на пошук варіантів її покращення за межами країни, а на мобілізацію тих незадіяних резервів, які присутні в середині країни. Використання галузевої стратегії професійної адаптації населення повинно відбуватися в декілька етапів (рис. 2).

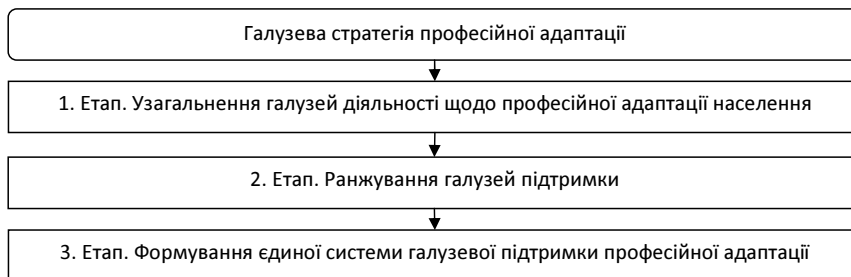

Рис. 2. Етапи галузевої стратегії професійної адаптації населення

Перший етап здійснення галузевої стратегії професійної адаптації населення охоплює завдання, пов'язані з об'єднанням в окремі галузі тих професій, що є однорідними в сенсі прямої підтримки професійної адаптації. Попри це, основним критерієм формування галузей такого роду підтримки вважаємо потенціал цих галузей залежно від геополітичного становища країни. Тобто, наскільки вертикаль певних професій здатна бути пов'язаною в тих геополітичних умовах, які склалися. Саме ці умови завжди були основним фактором зовнішнього впливу на процес професійної адаптації. В свою чергу, ранжування галузей підтримки професійної адаптації населення також слід здійснювати, орієнтуючись на геополітичні умови, що диктують актуальність професійної адаптації населення в конкретних галузях діяльності. У цьому сенсі такі геополітичні умови поділяємо на три групи: коротко-, середньо- і довгострокової дії.

Короткострокові умови охоплюють певні галузеві домовленості між країнами, як наприклад, контракти на виготовлення конкретної продукції, що суттєво впливає на механізми виконання робіт по професіях, а відповідно виникає потреба в оперативному вирішенні ймовірних труднощів при професійній адаптації.

Середньострокові геополітичні умови більш прогнозовані і передбачувані, оскільки сюди відносяться планові нововведення (1–2 роки), передбачені у програмах співпраці між країнами. Схожі програми, як правило, і носять середньостроковий характер, тому варті значної уваги при виділенні геополітичних умов впливу на галузеву стратегію професійної адаптації населення.

Довгострокові геополітичні умови, у свою чергу, найменш передбачувані в своєму впливі на професійну адаптацію населення, оскільки в їх основі лежать тенденції, які формуються тривалий період і, як правило, носять прихований характер. Прикладом може бути масштабність трудової міграції загалом і по професіях зокрема.

Стосовно формування єдиної системи галузевої підтримки професійної адаптації населення, то тут важливо максимально скоординувати свої дії, тобто, наскільки це можливо синхронізувати підтримку професійної адаптації населення усіх галузей діяльності, подекуди навіть ціною інтенсивності даного процесу. Це необхідно для уникнення бюрократичних перепон на шляху підтримки професійної адаптації, які здатні повністю нівелювати її успішність. Тому єдиною системою галузевої підтримки професійної адаптації населення є насамперед раціональний розвиток цього процесу.

Ураховуючи специфіку впливу геополітичного становища країни на професійну адаптацію населення, нами сформовано наступні висновки щодо напрямів підтримки цього процесу на усіх рівнях:

1. Необхідно створити прозору структуру, яка б займалась проектною роботою у сфері професійної адаптації. Це дозволить гнучко реагувати на зміни геополітичних умов, чітко контролювати витрати коштів, раціонально використовувати трудовий потенціал.

2. Основним моментом при співпраці країн у сенсі професійної адаптації населення має бути переймання і застосування успішного досвіду. Водночас це є критерієм ефективності роботи в цьому напрямку, оскільки показує її істинну мету, тобто виконання конкретних завдань або просто нецільове використання державних коштів.

3. Відкритість інформації про поетапність підтримки професійної адаптації дасть змогу простежити кваліфікованість виконуваної роботи, що, у свою чергу, сформує чіткий перелік вимог до працівників, які входитимуть у робочу групу з питань професійної адаптації населення.

1. Бідак Б. Соціальна діагностика міграційних систем / Б. Бідак, С. Цапок // Регіональна економіка. – 2013. – №1. – С. 114–122. 2. Костенко Ю. Испытание при приеме на работу / Ю. Костенко // Секретарь-референт. – 2013. – №5. – С. 34–37. 3. Рзаева Т. Потенціал підприємства в розрізі підходів до його визначення / Т. Рзаева, Г. Рзаєв, К. Гуменюк // Вісн. Хмельн. нац. ун-ту. – 2013. – №2 (198), т. 1. – С. 57–62. 4. Руденко Д. Дослідження управління плинністю кадрів на підприємствах України / Д. Руденко // Вісник (Київ. ін-т бізнесу та технології). – 2013. – №2 (21). – С.56. 5. Сочинська-Сибірцева І. Вдосконалення технології управління персоналу на машинобудівних підприємствах / І. Сочинська-Сибірцева // Економічний вісник Донбасу. – 2013. – №2 (32). – С. 229–232.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НАПРАВЛЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ АДАПТАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ ГЕОПОЛИТИЧЕСКОГО ПОЛОЖЕНИЯ СТРАНЫ

Предложены две стратегии осуществления профессиональной адаптации населения в зависимости от геополитического положения страны. Классифицированы факторы влияния на профессиональную адаптацию населения в условиях тесного сотрудничества стран-соседей. Сформирована организационная структура многовекторной стратегии профессиональной адаптации населения. Определены этапы отраслевой поддержки профессиональной адаптации населения.

DETERMINE THE DIRECTION OF PROFESSIONAL ADAPTATION OF THE POPULATION DEPENDING ON THE GEOPOLITICAL SITUATION IN THE COUNTRY

A two strategies perform professional adaptation of the population depending on the geopolitical situation in the country. Classified impacts on professional adaptation of population in close cooperation of neighboring countries. Formed the organizational structure of multi-professional adaptation strategy population. The stages of industry support professional adaptation of the population.

Стаття надійшла 20.08.2014